ION HOBANA

PETRICĂ ȘI CEASUL VRĂJIT

ION HOBANA

PETRICĂ
și
CEASUL VRĂJIT

Coperta şi ilustraţiile de EUGEN CRĂCIUN

ION HOBANA

PETRICĂ ȘI CEASUL VRĂJIT

EDITURA ION CREANGĂ 1970

PROLOG

Aş fi-nceput cu — „A fost odată“
Povestea ceasului vrăjit
Şi-apoi, „Încălecînd pe-o roată“,
Cum se cuvine, — aş fi sfîrşit.

Dar nu isprăvi de-odinioară
În vîrful penei am cules;
În vremea noastră se-ntîmplară
Aceste fapte cu-nţeles.

De-aceea, mult să nu vă mire
Că veţi căta-n zadar, cu jind,
Vreun Făt-Frumos în strai de mire
După Ileana lui tînjind,

Balauri negri-n cerul gurii,
Şi vrăjitoare, şi ciclopi,
Şi micii paznici ai pădurii —
Pitici călări pe iepuri şchiopi . . .

Deci nu încep cu — „A fost odată";
Povestea se petrece-acum,
Eroul ei ca voi arată
Şi locuieşte peste drum;

Iar toate cîte se-ntîmplară
El mi le spuse, rînd pe rînd,
Cînd stam alături într-o seară
Şi cetina trosnea arzînd,

Iar în tăriile albastre
Clipea un licurici de-argint .
Pe-acest erou al cărţii noastre,
Îngăduiţi-mi să-l prezint!

I

E o stradă liniştită,
La o margine de-oraş . . .

Toamna trece ostenită,
Căutîndu-şi un sălaş,
Şi prin ramuri îşi anină
Ruginiul ei panaş;

Iarna-n blănuri de hermină,
Cu botfori de mărgărint,
Străluceşte şi se pierde
Sub al soarelui alint;

Primăvara, zînă verde,
Rîde-n orice mugur crud,
Aducînd pe-aripa-i caldă
Vînturi proaspete din sud;

Vara, chicotind, se scaldă
În oceane de frunziş,
Împroşcînd cu stropi de aur
Păsările-n ascunziş.

Cum spuneam mai adineauri,
Cele patru anotimpuri
Pe aicea se tot plimbă
Neschimbate din vechi timpuri;

Ei, dar strada — ea se schimbă!

Pe maidanul cu pricina
A crescut — la trup subţire
Şi mai dalbă ca lumina —
O mîndreţe de clădire.

Uite colo, într-o parte,
La un geam cu trandafiri,
Stă eroul ăstei foarte
Curioase povestiri;
E-un băiat ca voi, ca tine,
Nici prea-nalt şi nici prea scund,
Silitor — cît se cuvine,
Ba (de ce să vă ascund?)
Dacă-i cel dintîi la joacă,
La-nvăţat întîiul nu-i;

Are nasul cîrn oleacă,
Fața plină de pistrui,
Iar pe frunte-i se răsfață,
Răzvrătită și bălană,
O șuviță șugubeață.

Cam atîta știu . . .
Adică,
Să nu mint:
mai știu că-l cheamă
TĂRĂBOANȚĂ I. PETRICĂ

Ei, și toate astea nu-s
Decît floare la ureche,
Cîtă vreme nu v-am spus
Lucrul fără de pereche,
Pentru care-n lume vestea
I s-a dus, ca de-un cal breaz!

Dacă-o să citiți povestea,
Veți afla și voi, chiar az'.

II

Ce-i un ceas şi cum arată
Ştie-oricare dintre voi.
Aţi văzut — şi nu o dată —
Ceasuri vechi şi ceasuri noi;

Ceasuri prinse în perete
Ori pe mese moţăind;
Ceasuri ticăind discrete
Ori trosnind şi bubuind,

Altele ce-ţi zic un cîntec,
De pe vremea lui Papuc;
Ceasuri mai umflate-n pîntec
Şi pendule vechi, cu cuc;

Ceasuri cu făpturi ciudate
Zugrăvite-n fel şi chip;
Ceas cu electricitate,
Ceasul antic cu nisip,

Ceasuri care merg cu apă
Ori cu arcuri de oţel;
Ceasuri mici — cît să încapă
Într-un cît de mic inel,

Ceasuri mari — cu minutare
Mai înalte ca un om . . .
Să-l descriu pe fiecare,
Nu mi-ar fi de-ajuns un tom.

Nu mi-s vorbele deşarte:
Drumeţind spre nord, spre sud
— Cum vor paşii să te poarte —
Doar „tic-tacuri“ se aud!

Hai să zicem că treci marea:
Altfel se-nmlădie glasul,
Alte-s hainele, mîncarea,
Dar la fel grăieşte ceasul,
Şi-n a trebilor vîltoare
Oamenii se zbat la fel,
Nelăsînd în van să zboare
Clipele . . .

(De nu mă-nşel,
Aud voci nerăbdătoare:

— Ne întindem la taifas
Despre ceasuri —
                    şi Petrică?. . .)

Şi Petrică are-un ceas,
Aşezat pe-o masă mică,
Lîngă-un cal de porţelan;
Nu-i mărunt cît o mărgică,
Nici înalt pînă-n tavan
Şi-i adevărat că dacă
Îl priveşti mai cu plictis,
Nu prea ai de ce să-ţi placă:
Nu-i lucrat cu mult dichis;
Dar de-ai răscoli anume
Orice colţ şi colţişor,
Nicăieri nu afli-n lume
Aşa ceas deşteptător!

*
*   *

Au sorbit din frunze roua
Ochii soarelui, fierbinţi
Şi băieţii dintr-a II-a
Stau de mult în bănci, cuminţi,

Cînd Petrică-abia se scoală
Şi porneşte, toropit,
Prin lumina cea domoală
Către şcoală, în sfîrşit.

— Iarăşi vii tîrziu? l-întreabă
Clasa-ntreagă pe băiat.
El oftează, fără grabă:
— Ceasul... ceasul n-a sunat...

Alteori: — A stat azi-noapte.
Ori: — Din inimă regret,
Dar, al naibii papă-lapte!
Astăzi a sunat prea-ncet!

— Păi de ce nu-l dregi odată?
— Drept să-ţi spun, m-am plictisit;
Ori e-o ceapă degerată,
Ori — mai ştii? — o fi vrăjit!

. . . .

Numai astfel se explică —
Altfel nu-nţeleg, v-o spun —
Cum nu-i bun pentru Petrică,
Iară pentru alţii-i bun.

De vreo cinci ani cumpărat e
Şi de-atuncea, zi de zi,
Fix la şase jumătate
Sună pînă i-o trezi;

Mama, tata se deșteaptă,
Ceasu-l potrivesc din nou
Și se duc unde-i așteaptă:
La uzină, la birou;

Dar la șapte, ceasul (cică)
Își dă-n petic din nimic;
„Nu mai vrea — zice Petrică —
Să mai sune nici un pic!“

Cum l-o fi lovit năpasta
Pe sărmanul băiețel?
O s-aflați și despre asta
Mai departe ... cătinel ...

III

Bătrînul ceas din turnul singuratic
A prins să bată, rar, al nopţii miez;
Vrăjită, parcă, luna de jeratic
Se-ascunde sub al norilor văl des;

Acum pe stradă liniştea-i deplină;
Copacii tac — frunzişu-i neclintit;
S-a stins la geamuri ultima lumină
Şi ultimul copil a aţipit.

De mult, atins de-a somnului aripă,
Petrică-al nostru doarme-n aşternut,
Cînd iată: în odaie se-nfiripă
Un zgomot slab, ciudat, necunoscut;

Băiatul îl aude şi tresare,
Deschide ochii mari şi vede cum,
Pe masa lui, un fel de arătare
Se-nalţă-nvăluită-n nori de fum;

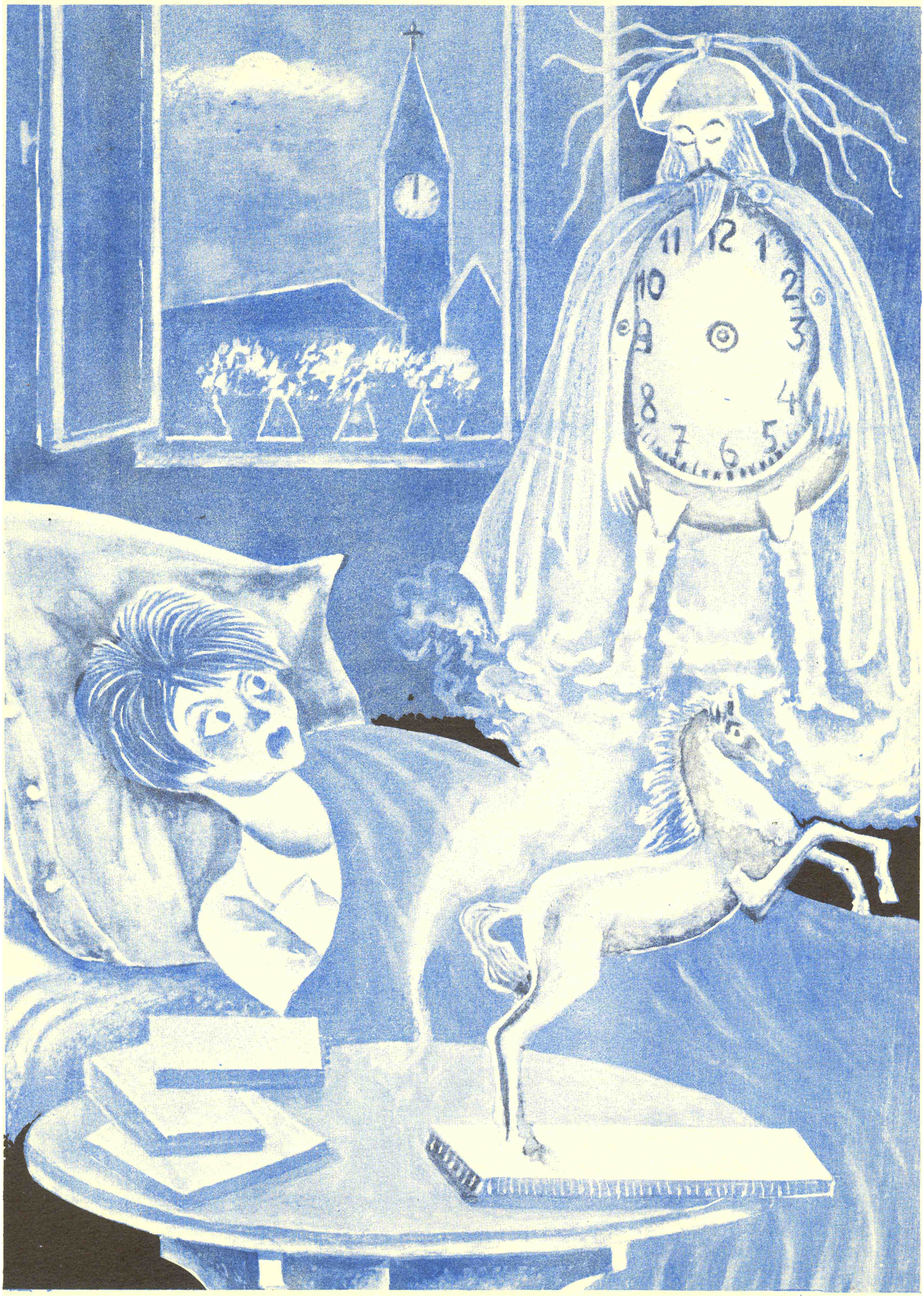

Atît de-uimit — că uită să se mire,
El o priveşte-atent, iscoditor,
Descoperind că-această nălucire
E ceasul, ceasul său deşteptător,

Dar sub puterea nu ştiu cărei taine,
Acum e un bărbat cam pîntecos . . .
Pe trupul său rotund, frumoase haine
Atîrnă-n falduri grele pînă jos;

Dogitul clopoţel al soneriei
E-o pălărie plină de panglici;
Sînt strînse-n cizme noi de călărie
Picioarele — şi-acum destul de mici —

Iar braţele . . . Vai, stîngul cum se pare-i
Mai scurt decît cel drept! Să fie ciung?
O, nu: acestea-s foste ace care
Tot astfel au rămas — mai scurt, mai lung . . .

Ai zice că un lucru-i mai lipseşte
Acestui cavaler fără cusur:
Un cal care să-l poarte vultureşte
La zeci de poşte, peste mări de-azur;

Dar iată cum loveşte din copită,
Cu ochii scăpărînd, un cal bălan.
Petrică recunoaşte-ntr-o clipită
Căluţul, calul său de porţelan.

Se-apropie Ceasul, clinchetind din pinteni,
Se-azvîrle-n şa, ia frîul şi apoi
Ţîşneşte pe fereastră — însă sprinten,
Băiatul se urcase dinapoi.

Bătrînul ceas din turnul singuratic
A isprăvit să bată-al nopţii miez;
E ruptă vraja — luna de jeratic
Străpunge iar al norilor văl des;

Se scaldă strada-n limpedea văpaie;
O rază, rătăcită dintr-un stol,
Pătrunde la Petrică în odaie
Şi-alunecă încet pe patul gol.

IV

Noatenul tropotă,
Nările-i fumegă,
Zăbala-şi rumegă-n
Dinţii de fier;
Pe calea slobodă
Şi singuratică,-n
Goană sălbatică,
Umbrele pier.

Tună copitele,
Pietrele scapără,
Zgomot şi flacără
Se iscă-n drum;
Peste cumplitele
Ţancuri de cremene,
Umbrele gemene
Saltă acum.

Valul oceanului
Spre cal îşi clatină
Solzii de platină,
Ameninţînd;
Dar năzdrăvanului
Aripi statornice,

De-nalturi dornice,
Iată-i crescînd!

Calul se scutură,
Spre cer se-ncumetă;
Boarea cea umedă-l
Cheamă-n zadar;
Coama îi flutură,
Sclipind ca aurul
(Unde-i balaurul,
Valul — tîlhar?...)

Aeru-l spintecă,
Înghite zările
Şi depărtările,
Ca un lăstun;

Petrică simte că
Parcă alunecă,
Ochii-i se-ntunecă-n
Zborul nebun.

Deasupra norului,
Pe căi de pulbere,
În noaptea tulbure
S-au mistuit;
Iuţeala zborului,
Chiar gîndul repede
Ştie să-l lepede-n
Drum, istovit.

V

Da, sînteţi tari la geografie,
Dar tot aş pune rămăşag
Că nimeni dintre voi nu ştie
Pe unde e acest meleag.

În colbul dalbei Căi Lactee,
Abia zăreşti prin telescop
O stea, o palidă scînteie,
Măruntă — ca în mare-un strop;

Pierdută-n spaţiu şi-ntuneric,
De-a pururi poate-ar fi rămas;
Şi dacă taina i-o desferic,
E mulţumită-acelui ceas

Cînd, lepădînd fireasca frică
Ce-l cuprinsese la-nceput,
Pe crupa calului, Petrică
Porni spre-un ţărm necunoscut.

. . . .

De sus, un petic de cîmpie
Abia se vede printre nori,
Dar cu verdeață îi îmbie
Pe osteniții călători;

Își curmă zborul armăsarul
Și-ncet coboară din înalt.
. . . Or fi trecut cumva hotarul
Către tărîmul celălalt?

Ciudate flori cresc pretutindeni —
De stai în preajma lor, buimac,
Mireasma dulce te cuprinde-n
O-mbrățișare fără leac;

Și rîuri curg, șoptind alene —
De le asculți, plătești prea scump,
Căci îți strecoară printre gene,
Pe nesimțite, -un somn de plumb;

Stau păsări cu penet de aur
În pomi cu ramuri de smarald;
Pe lacuri, insule de plaur
În ape de safir se scald'.

E o cetate pe coline;
Se-opresc la poarta ei de fier.

— Hei, cine vine? Cine vine?
Răcneşte straşnic un străjer.

— Ceas bun, ceas bun! răspunde Ceasul,
Trecînd încet pe sub portal.
(Mantia lui ascunde nasul
Lui Petre, dîrdîind pe cal.)

Pe străzi, mulţimea se-mbulzeşte
Mai abitir ca într-un stup:
Boieri — pesemne — în caleşte,
Neguţători greoi la trup
Şi fete surîzînd învoalte,
Copii gonind din salt în salt,
Şi vraci cu pălării înalte
Sub cari ascund şi-un gînd înalt;
Trec cavalerii în armură,
Pedeştrii trec în şir prelung —

Nu sînt croiţi pe o măsură,
Dar toţi au braţul drept mai lung
Iar dac-ar fi să îi asemeni
— Şi după port, şi după glas —
Nu seamănă ca fraţii gemeni,
Ci ca un ceas . . . cu un alt ceas!

(Eu taina asta încă n-o pot
Dezvălui, cum aş fi vrut . . .)
Dar iată c-al mulţimii ropot

Se schimbă într-un mers tăcut
Şi toţi vorbesc acum în şoaptă . . .

Aţi vrea să ştiţi ce s-a-ntîmplat?
Privirea tuturor se-ndreaptă
Spre-un neasemuit palat.

Descalecă uşure Ceasul
(Lăsîndu-şi mantia pe cal),
Îşi drege în surdină glasul
Suind pe trepte de coral,
Şi-apoi, prin uşile deschise,
Pătrunde ţanţoş ca un prinţ.

Petrică-ntîi se ghemuise;
Luîndu-şi inima în dinţi,
Se-nvăluie-n mantia largă
Că numai ochii-i se mai văd
Şi-ncepe prin palat să meargă,
Făr-să mai cate îndărăt.

Prin săli, havuzuri ţîşnitoare
Îşi ţes măiestrul curcubeu;
În scumpe, fără preţ covoare,
I se afundă pasul greu;

Sînt îmbrăcaţi în blăni de nurcă
Pereţii, pînă în tavan,
Şi iedera de aur urcă
Pe roşii trunchiuri de mărgean.

(Ehei, Petrică, poţi să nu zici:
„Acesta-i un tărîm vrăjit?!“)
Dar se aude zvon de muzici;
Talazul viu a împietrit:
Pe-un tron cu-mpărătească stemă,
Surîde un bătrîn blajin;

Pe cap, el poartă-o diademă
Ţesută parcă din lumini
Şi-atît de multe pietre scumpe
L-acopăr — sclipet ne-ntrerupt —
Încît te miri că nu se rumpe
Hlamida grea de dedesubt.

Adînc mulţimea se închină
Şi el se-nclină, răspunzînd,
Şi-i cheamă lîngă el să vină
Pe cei ce stau în primul rînd;

Luceşte vie-nţelepciune
În ochii-i limpezi de cleştar:
— De nu mă-nşel, aveţi a-mi spune
Anume lucruri — spuneţi, dar!
Vom asculta cu luare-aminte,
Vom cumpăni, porunci vom da.

Vreo trei păşesc încet, -nainte
Şi primu-ncepe cam aşa:

VI

— Mă închin, cum cere rangul,
Preaslăvitului Crai Ornic!
Pe la noi e bună pace:
Timpul curge-ntr-una spornic,
Noi — tic-tac! — îi ținem hangul.
Dar de la o vreme-ncoace
Se întîmplă tot mai multe
Încălcări și răzvrătiri:
Oamenii nu vor s-asculte
Vechile orînduiri.

— Cum așa? se miră Craiul,
Netezind cu palma straiul.

— Am să-ți dau cinstit răspuns,
Iar de mint, cu zece suliți
Să mă văd pe loc străpuns
Și purtat, așa, pe uliți.
Eu am fost luat în slujbă
De un muncitor mai vechi;

Ne legasem chiar cu drujbă:
Lin sunîndu-i în urechi,
Îl trezeam mereu la timp;

El mă îngrijea, în schimb,
Neuitînd să mă întoarcă
La sorocul cuvenit.
De o vreme, însă, parcă
Omul meu e cam sucit!
Eu, de pildă, merg opt ceasuri
— Tica-tic şi tica-tac —
Nu m-opresc să fac popasuri,
Nici nu fug ca un mînzac;

El mi-o ia mereu-nainte
— Azi o oră, mîine trei —
Şi aud că legăminte
Şi mai straşnice-ncheiat-a,
Pe la fabrică la ei.

(„Oare-o fi vorbind de tata?"
Se întreabă-n gînd Petrică
Şi pe vîrfuri se ridică.
Nu, e-un ceas necunoscut;
Ceasul lui şi-aşteaptă rîndul
Stînd în faţă grav, tăcut
Şi pe cel'lalt ascultîndu-l.)

— Am mai auzit, mărite
Crai, şi lucruri mai cumplite!
Oamenii-au trecut hotarul
Orişicăror îndrăzneli;
Plînge vărul Calendarul
Că se-ncurcă-n socoteli:
El arată pe hîrtie
Numai anul una mie
Nouă sute şi . . . atît,
Iar stăpînii lui, viclenii,
Nu-l ascultă cît de cît
Şi trăiesc peste decenii . . .

Faţă cu aceste toate
Rogu-mă, slăvite Crai,
Să ne spui de-avem dreptate
Şi porunca ce ne-o dai!

S-a-nchinat din nou jălbarul.
Craiul Ornic stă pe gînduri;
Ochii şi-au ascuns cleştarul
Sub cernitele pleoape.
După vechile orînduri,
Cei care-i stăteau pe-aproape
Binişor s-au depărtat,
Iar pe uşile-ncăperii
Cad perdele de brocat,
Ca o pavăză-a tăcerii
Craiului însingurat.

Şi s-a scurs aşa o vreme.
Toţi, în linişte, aşteaptă;
Craiu-a pus apoi să-i cheme,
Judecata-i înţeleaptă
Astfel tălmăcind-o-n grai:
— Eu, al vostru Domn şi Crai,
Cumpănind cum se cuvine
Plîngerea ce mi-aţi adus,
Socotesc că decît mine
Ea se află mai presus.
Voi veniţi aici a-mi cere
Omul să-l opresc din mers —
Pentru asta, nu-i putere
Nicăieri în univers;
Gîndul pururi fără saţiu,
Braţul îndrumat de gînd,
Peste timp şi peste spaţiu
Stăpîni-vor în curînd!

Trece-un murmur prin mulţime
Şi Petrică, -nfricoşat,
Se ascunde cît mai bine
Dup-al uşii larg canat;
Ascultînd, i se năzare
Că în murmur ar ghici
O ascunsă-ameninţare
Pentru el, străin aci,
Că-l aşteaptă grea osîndă,
Că . . .

Dar iată, vocea blîndă
A lui Ornic-crai răsună:
— Cel de-al doilea să vorbească!
Nu-s grăbit, dar sora Lună
Pare azi să se grăbească,
Alergînd pe crug mai iute.

Şi începe-atunci să zică,
Despre lucruri cunoscute,
Ceasul — ceasul lui Petrică:

VII

— Mă închin şi eu-naintea
Preaslăvitului Crai Ornic
Şi credinţă-i port, statornic!
Fiindcă nu m-ajută mintea
Singur să o scot la capăt,
Am venit aici în treacăt
— Slujba-mi lasă timp puţin —
Să primesc povaţa-naltă
Şi mîhnirea să-mi alin.
Eu, în lumea ceealaltă,
Îmi slujesc cei trei stăpîni;
Primii doi — un soţ şi-o soaţă,
Nici prea tineri, nici bătrîni —
Se trezesc de dimineaţă
Şi se duc la munca lor.
Cel de-al treilea li-i fecior
Şi cu el am eu necaz:
Are chip de om, fireşte,
Însă n-are-un pic de-obraz!

(Sub mantie, se-nroşeşte
Şi se-nfurie Petrică;
Ah, şi ce-ar mai face gură,
Dacă nu i-ar fi cam frică.
Aşa, tace şi îndură.)

Ceasul prinde iar să zică:
— Pe la 7, cum mi-e felul,
Îl trezesc cu clopoţelul.
El îmi dă cu perna-n cap,
Ca să nu-i mai tulbur somnul;
Eu înghit amarul hap . . .
Cînd se scoală-n fine „domnul"
Şi se-ndreaptă către şcoală,
Cît e drumul cască-n pumni,
Ticluind fără sfială
Gogonatele-i minciuni.
Dac-ar fi să-i dai crezare,
Numai eu sînt vinovat:
„Ceasul nostru nu-ş' ce are:
Noaptea, pe la 3, a stat;
Alteori nu vrea să sune
— Parcă-mi face-n ciudă, zău! —
Şi în urmă tot rămîne.
E-un ceas rău, da, un ceas rău!"

Uite-aşa se tot desfată,
Ponegrindu-mă cumplit:
Ba că-s „ceapă degerată",

Ba că m-am hodorogit.
Am răbdat şi eu destul,
Dar acum nu se mai poate,
De jigniri sînt prea sătul,
Nu mai pot să-mi sufăr traiul
Şi-am venit să-mi faci dreptate!

Îi răspunde-ndată Craiul:
— Fătul meu, ceea ce-mi ceri —
Deşi greu — îmi stă-n puteri.
Să m-asculţi doar cu credinţă,
Şi necazul fi-va stins:
Îţi vei da de-acum silinţă
Să întîrzii dinadins!

Ceasul, bietul, gîngăveşte:
— Nu-nţeleg, slăvite Crai . . .

Craiu-l mustră, părinteşte:
— Hm, răbdare nu prea ai!
Te voi lămuri îndată
Şi pe scurt — căci vorba multă
Numai pe flecari i-mbată;
Dacă ai urechi, ascultă:
Cînd stăpînul tău cel mic
S-o grăbi (de bună seamă
Unde inima îl cheamă),
Tu să întîrzii un pic.

El, de pildă-ar vrea la 4
Să ajungă . . . cum spun ei?
Teatru? Bine: la un teatru;
Tu arăţi doar ora 3 —
Chit că-i 4 fără 10.

El porneşte cu încetul,
Oglindindu-se-n vitrine;
Timpul nu-l aşteaptă, trece,
Şi . . . rămîne cu biletul!
Dar ca să-nţelegi mai bine . . .

Craiul face-un semn în aer
Şi încep să-l împresoare
Albe ceţuri plutitoare;
Creşte, creşte dalbul caier,
Tors de-o mînă nevăzută
Se destramă-n mii de fire
Şi făpturi cu paşi de plută
Prind din el să se răsfire.

Iar Petrică-al nostru-ngheaţă
Fiindcă-n faţă-i se ridică,
Închegat din alba ceaţă . . .
Cine credeţi? Alt Petrică!

VIII

O zi de iulie-nsorită.
Văzduhul tremură uşor,
Ca aerul pe-o-ncinsă plită —
Doar asta-i luna lui Cuptor!

Odaia însă-i răcoroasă;
Pe ziduri albe joacă lin
Sclipiri fugare, ca o plasă
Tremurătoare de lumini.

Pe pat se-aşază-acum Petrică;
E moleşit de-atît zăduf
Şi-şi culcă-ncet bălaia chică
În perinile moi de puf;

Se zbuciumă prin somn, se-ncinge,
Şi toate astea nu-n zadar:
În vis nu-i scapă nici o minge
Neîntrecutului portar!

La ora cinci, precis, băieții
Din clasa lui vor înfrunta
Echipa strașnică „Erețiiˮ,
A celor dintr-a IV-a A.

Acum, un pic de somn chiar bun e
— Va fi mai odihnit la meci!
Și ceasu-i potrivit să sune
Precis la patru douăzeci.

. . . Petrică se trezește, cască,
Se-ntinde îndelung, mahmur,
Simțindu-și gura ca de iască;

Privind fără de țintă-n jur,
Deodată își aduce-aminte:
„La cinci e meciul!ˮ Sare fiert,
Dar ceasul, ticăind cuminte,
Arată patru și un sfert.

La drum, atunci! Terenul nu e
Aici aproape, la doi pași:
Întîi o iei pe-o cărăruie,
Apoi un crîng în urmă lași.

Petrică îşi roteşte ochii —
Da, toate cum le ştie sînt:
Mărunte flori în dalbe rochii
Se leagănă uşor în vînt,

Covorul verde-al ierbii-i moale,
Albine caută polen,
Zburînd în cercuri largi, domoale,
Dar . . . nu e nimeni pe teren!

Să fie-aşa devreme oare?
Şi-abia acum, cătînd în sus,
El vede-nvăpăiatul soare
Plecîndu-şi fruntea spre apus.

„Deşteptătorul meu chiar minte?!"
Se-ntoarce-acas', se uită crunt,
Dar ceasul, ticăind cuminte,
Arată ora şapte punct.

Pe masă un bilet: „Petrică,
Am fost bătuţi cu 8 la 2,
Jucînd fără portar. Să ştii că
De-acum nu mai vorbeşti cu noi!
Mereu întîrzii, ca la şcoală —

Ne-om căuta un alt portar,
Ce nu se lasă pe tînjală!“

Băiatu-nghite-un nod amar;
Încet se lasă pe un scaun
Şi suspinînd apoi, mîhnit,
Dă apă şoarecilor, ca un
Biet copilaş năpăstuit.

IX

Ceaţa albă îşi destramă
Străvezia ei maramă

Şi se-arată Craiul, iarăşi,
Cu ciudaţii lui tovarăşi.

Craiul Ornic rîde-n hohot,
Cu un glas adînc de clopot;

Rîd şi cei de lîngă el,
Cu un glas de clopoţel;

Rîd şi cei mai de departe —
Nici prea-prea, nici foarte-foarte;

Rîs încolo, rîs încoace —
Doar Petrică-al nostru tace.

(Şi-apoi cui i-ar place, cui,
Să faci haz pe seama lui?)

La o vreme, potolit,
Craiul Ornic a grăit:

— Fătul meu, ţi-am dat povaţă;
Ţine minte şi-l dezvaţă

Pe stăpînul tău cel mic
De urîtu-i şiretlic!

Ceasul îi răspunde-aşa:
— Mulţumesc, Măria-ta,

Dar gîndesc că-i cam puţin
Ca să-l dezvăţăm deplin!

Stă un pic pe gînduri Craiul;
— Dacă numai ăsta-i baiul,

Îţi mai dau înc-o povaţă;
Tu priveşte şi învaţă!

Iarăşi face-un semn în aer,
Iarăşi creşte dalbul caier,

Şi Petrică iar îngheaţă,
Cu un alt Petrică-n faţă.

X

O zi de-octombrie, ploioasă . . .

Din sita norilor se cern
Subţiri şuviţe de mătasă;
Copacii mohorîţi şi-aştern
Podoaba ultimelor frunze
În calea rarilor drumeţi;
În codru, pe cărări ascunse,
Grăbesc bursuci şi urşi răzleţi,
Iar veveriţele-n cămară
Provizia de-alune-şi rod.

Acum nu-i de umblat pe-afară,
De nu vrei să înoţi prin glod!

Nesocotind mărunta ploaie
Şi al vîntoasei rece bici,
Petrică iese din odaie,

Se strînge-n pardesiu — arici —
Şi hotărît înfruntă zloata:
„Cam frig — dar dintr-atît nu pier;
Las' c-o să-mi ţină cald cravata,
Cînd m-oi întoarce pionier!"

În buzunar, la piept, e coala
Pe care-angajamentu-i scris;
Şi iată: se iveşte şcoala,
Crescînd din ceaţă, ca-ntr-un vis.

Petrică urcă-ncet pe trepte —
Pînă la cinci e mult, ehei!
Destulă vreme-o să aştepte,
Căci ceasul arăta doar 3.

Pe săli, în clase, nu e nimeni
„Băieţii încă n-au venit . . ."
Şi cît de multă-ntunecime-n
Unghere, tainic, s-a pitit . . .

Băiatul, bîjbîind pe ziduri,
Aprinde becul lucitor;

Cu chipul lui brăzdat de riduri,
Tovarăşul îngrijitor
În uşă, gîfîind, apare:

— Măi ţîcă, ce faci tu aici?
— Păi am venit la adunare.
— Cum? — Adunarea de la 5.

— Te ţii de şuguieli, nepoate!
Acum se vine — ce socoţi?
— M-am cam grăbit, dar de se poate
Aştept pînă s-or strînge toţi.

— Te-ai cam grăbit? Ei, asta-i bună!
Oare să rîd, ori să te cert?
Zău, parc-ai fi căzut din lună —
Nu ştii că-i şapte şi un sfert?

— Şi adunarea?
— Cum adică?
— S-a isprăvit?
— De peste-un ceas;
Spuneau băieţii că Petrică
A-ntîrziat şi a rămas,
El singur, fără de cravată.

(Capitolul cînd să-l închei,
Se-aude-un strigăt deodată —
Ce să mai fie, dragii mei?)

XI

— Asta nu se va-ntîmpla!

Cine-o fi strigat așa?

Iar pier albele vedenii,
Iarăși se destramă ceața;
Lîngă Crai s-au strîns curtenii:
Gata sînt să-și deie viața,
Ca s-o apere pe-a lui.
Unde-o fi cutezătorul?
Iaca nu-i,
    și nu-i,
        și nu-i!
Patru cuci, luîndu-și zborul
De sub patru pălării,
Se rotesc pe sus, cătîndu-l...
(V-am ghicit, prieteni, gîndul:
„Patru cuci? De unde-or fi?“

N-am să vă rămîn datornic
Cu răspunsul, nu-s uituc:
Doar în țara lui Crai Ornic
Sînt şi ceasuri vechi, cu cuc!)

. . . Căutarea în zadar e,
În zadar pofteli, porunci;
Cătrănit de supărare,
Craiul se ridică-atunci:
— Vreau să-mi răscoliți palatul
Şi de-a lungul, şi de-a latul,
Pînă iese la lumină
„Curajosul" de-adineauri;
Ştiu că singur n-o să vină
De l-aş îmbia cu aur!

— Ține-ți aurul în pungă,
Nu mi-i cinstea de vînzare!
Dînd din coate să ajungă
Mai în față, o cărare
Prin mulțime își despică . . .
Cine credeți? Chiar Petrică!
Se opreşte-apoi, alene-şi
Scoate larga lui mantie
Şi începe:
— Cum se ştie,
Sînt într-adevăr cam leneş —
Ceasul meu grăit-a drept,

Şi am desluşit pe chipu-i
Că ar vrea să mă îndrept;
Dar tu, Craiule, amarnic
Te înşeli, dacă-ţi închipui
C-aş putea să nu fiu harnic
Cînd, cu glas de-argint sunînd,
Goarnele pionereşti
M-or chema să intru-n rînd!

— Cum vorbeşti? Cum îndrăzneşti?
Se reped la el străjerii,
Eşti în ţara lui Crai Ornic —
Să i te supui puterii!
Ori de temniţă eşti dornic?

Craiul însă-i potoleşte:
— Voi mai bine-aţi fi vegheat
Cum se cade, ostăşeşte,
Să nu intre în palat!

Iar apoi, către Petrică:
— Fătul meu, îţi cer iertare;
Am crezut că hîda frică
Te-a cuprins, cumva, în gheare.
Eu îţi preţuiesc curajul —

Vreau să te trimit acasă,
Să îţi vezi din nou oraşul.
Dar un lucru nu mă lasă:
Nu pot trece peste stavili
Cum sînt cele mai vechi pravili!
Ai pătruns în ţara noastră
Ca un fur — păcatu-i greu,
Judecata fi-va aspră,
Dar voi pune chezăşie
Pentru tine, fătul meu!

A pornit băiatul, şi e
Însoţit de multă pază;
Împrejuru-i scînteiază
Coifuri, scuturi, halebarde,
Înmulţite de oglinzi —
Parcă-ntreg palatul arde
Şi te temi să nu te-aprinzi
În văpăile ce par de
Foc
    şi-s doar lumină rece,
Doar părelnice văpăi . . .
Iar Petrică-al nostru trece
Prin aceleaşi mari odăi,
În aceleaşi moi covoare
I se-afundă pasul greu,
Pe cînd apa ţîşnitoare
Ţese-acelaşi curcubeu.
Prin ferestrele deschise,
Vede calul care-aşteaptă

Sforăind nerăbdător,
Şi un gînd, ce-i încolţise-n
Minte, se preface-n faptă.
Se apropie uşor
De străjerii dintr-o coastă,
Cu o piedică măiastră
Îi răstoarnă jos, pe lespezi,
Apoi sare pe fereastră
Şi din două salturi repezi
A ajuns şi se cocoaţă
Sus, în şa, pornind galopul . . .

„Liberă mi-e calea-n faţă,
Am sărit de-acuma hopul!“

Hei, te cam grăbeşti, Petrică,
Greul doar acum l-începi;
Să te uiţi-napoi nu strică.
Nu ţi-o spun ca să te sperii,
Dar te urmăresc străjerii
Călărind pe cai sirepi!

XII

Parcă-ntreagă a Craiului oaste
A pornit după-al nostru erou!
Bat străjerii cu pintenii-n coaste,
Îmboldind armăsarii din nou.

Poarta grea a cetăţii se-arată —
Păzitorii în grabă o-nchid,
Dar căluţul nechează o dată,
Cu un salt sare-nalt peste zid,

Apoi iar se aşterne pe goană,
Căci străjerii pe-aproape se văd.
— Hai mai iute! Petrică l-îndeamnă,
Că ne-ajung şi-o să fie prăpăd!

Şi atunci prinde glas năzdrăvanul:
— Dacă vrei să scăpăm şi acum,
Răscoleşte-ţi în pripă ghiozdanul
Şi azvîrle creioanele-n drum!

Să te miri că ghiozdanul ţi-e-n spate?
Să te miri că-ţi vorbeşte un cal?
Orice lucru-i firesc şi se poate,
Cînd eşti prins de-al minunilor val!

Deci creioanele zboară, uşoare,
Mai plutesc doar o clipă şi cad —
Din pămînt, ca prin farmec, răsare
Lin foşnind o pădure de brad,

O pădure în care copacii
Cresc mai sus decît stelele reci.
Nu-i uşor să o treci, dar gonacii
Se strecoară pe strîmte poteci,

Şi din nou se aude în urmă,
Tot mai tare, turbatul galop.
— Hai, stăpîne, ghiozdanul îl scurmă,
Că ne-ajunge cumplitul potop!

Peste umăr aruncă Petrică
Două pietre (dar praştia nu!)
Şi un munte înalt se ridică.
Ei, străjeri, cum mai treceţi acu'?

Nu-i uşor să vă prindeţi la trîntă
Cu acest uriaş de granit!

Dar străjerii spre culmi se avîntă
Şi curînd peste culmi au răzbit.

Năzdrăvanul din nou l-agrăieşte:
— Hei, stăpîne, te uită-napoi!
Vezi cîți sînt? Chiar de lupți voiniceşte,
Nu ții piept la atîta puhoi;

Îi auzi? Vin gonind ca furtuna!...
— Ce să facem, căluțule, -atunci?
— Ne-a rămas o-ncercare, doar una:
Călimara în drum s-o arunci!

Cînd străjerii spre ei dau năvală,
Călimara se sparge de-un ciot —
Un ocean nesfîrşit de cerneală
Se revarsă, vuind, peste tot;

Şi dau buzna în valuri străjerii
Împreună cu-ai lor bidivii;
Stropii grei sar de-un stînjen, puzderii —
Tot atîtea peceți viorii

Ce-i orbesc şi le taie suflarea,
De se-nvîrt fără țintă, năuci.
Iar Petrică şi calu-nghit zarea,
Pe tăcute, ca două năluci.

Rîuri line şi păsări de aur,
Lacuri limpezi — departe-au rămas;
Pe un cîmp smălţuit cu ţintaur
Se opresc pentr-un ultim popas.

Drumuri noi se deschid înainte,
Prin văzduh, spre natalul meleag;
Spune calul:
— Stăpîne, -acum ţin-te!
Ne-om întrece cu gîndul pribeag!

— Ne-om întrece! Petrică repetă.
Cum zburau sub al nopţii obroc,
Le străfulgeră-n cale-o cometă,
Ca un soare cu coadă de foc;

Armăsarul tresaltă, nechează,
Spăimîntat de cumplitul pîrjol
Şi băiatul, c-un ţipăt de groază,
Lunecînd, se prăvale în gol.

Se prăvale sărmanul Petrică
Din înaltul cel fără hotar,
Şi văzduhul, gemînd, se despică,
Şi fantasmele nopţii tresar.

I se pare că stele miriade
Se rotesc într-un straniu vîrtej,

Şi tot cade,
    tot cade,
        tot cade,
Cu un nod îngheţat în gîtlej;

Cornul lunii şi mîndrul luceafăr
Au intrat în al stelelor danţ.
(Ei, Petrică, ajungi oare teafăr,
Ori vei fi spulberat în vreun şanţ?)

Iată globul, rotindu-se pururi
Ca un măr de argint uriaş,
Europa cu fine contururi,
Ţara noastră, ştiutul oraş,

Liniştita străduţă şi locul
Unde-alt' dată creşteau bălării . . .
Părăsitu-l-a oare norocul?
Viaţa lui se încheie aci?

Mai aproape, mereu mai aproape!
Jucăuşele stele-au pierit;
Nu e nimeni în stare să-l scape
De sorocul acesta cumplit?

XIII

Cine va să-l scape, oare,
De acest cumplit soroc?

Poate Zîna Întîmplare,
Poate bunul Zeu Noroc,
Întinzînd un colţ de-aripă,
Mi l-au prins, ca-ntru-un căuş,
Chiar în cea din urmă clipă . . .

Poate vîntul jucăuş
A oprit a morţii coasă,
Cuprinzînd la piept băiatul
Şi purtîndu-l pîn-acasă,
În caleaşca-i de mătasă . . .

Poate adevăru-i altul . . .

Eu vă spun atîta numai
Că Petrică, buimăcit,
Socotind că de acuma-i
Doar pieirii hărăzit,
Se dezmeticeşte-n casă,
Pe podele, lîngă pat;
Pernele pe piept l-apasă
C-abia poate să mai sufle,
Ca o focă, -ntretăiat,
Şi atunci, cu mult năduf, le
Zvîrle-aiurea prin odaie:
Buf! în uşa de la baie,
Buf! pe masă, peste ceas . . .

Parcă vă aud:
— SE POATE?
Oare Ceasul n-a rămas
În palatul din cetate?
Doar Petrică i-o luase
Ehehei! cu mult-nainte!

Voi, fetiţe curioase
Şi băieţi, să ţineţi minte
Că în basme şi poveşti
Altfel timpu-l socoteşti,
Cu o altfel de măsură
Decît cele pămînteşti.
Bunăoară, mulţi se jură

SCOALA

C-ar porni spre-o stea sfioasă
Din noptaticele salbe —
Ar pleca zburdînd din clasă
Şi-ar ajunge . . . cu bărbi albe!
Dar în basm, cît baţi din palme,
Depărtări nemăsurate
— Şesuri, munţi, oceane calme —
Ai învins.
ÎN BASM SE POATE!
Deci, din ţara lui eternă
Veni Ceasu-ntr-o clipită.
Iar acum, pufnind sub pernă,
Hotărît să nu înghită
Şi această-obrăznicie,
Protestează cu mînie,
Cu un glas ca de tilinci,
Zuruindu-şi clopoţelul
Nu la 7, cum i-e felul,
Ci la 7 fără 5.
Căutînd spre el, Petrică
Îşi aduce-aminte totul,
Şi chiar simte că-l furnică
Şi piciorul drept, şi cotul.

(Cînd se prăbuşea prin vaste
Spaţii interplanetare,
Vreun bolid desprins din astre
L-a ciocnit — precum se pare . . .)

Ei, dar ce-i cu el, prieteni?
Unde-i vechiul său nărav?
Nu mai cască pe-ndelete-n
Pat,
nu stă un ceas trîndav,
Risipind cu hărnicie
Timpul în zadar pierdut:
„O secundă, ce-o să fie?!
Ce-o să fie un minut?!...“
Nu-l mai văd mişcînd alene,
Cu tot somnul prins în gene.
Fuge-n baie şi se spală,
Iute-nfulecă mîncarea,
Se îmbracă
— şi la şcoală!
E devreme încă ...
Boarea
Proaspătă a dimineţii
Îl alintă pe obraz;
Veseli îl privesc drumeţii
Şi din fiece pervaz
Îi surîde cîte-o floare
Cu petale de atlaz;
Boabe galbene de soare
— Bani de aur fără zimţi —
I se-aştern sub paşi, cuminţi;
Iară prin văzduh mînînd
Nevăzutele-i corăbii,
Vîntu-i ţese-un cîntec blînd.

Numai gureşele vrăbii
Strigă tuturor, pe şleau,
Că Petrică nu mai este
Cel pe care îl ştiau.

Cît v-am spus eu toate-aceste,
Nici Petrică-n drum n-a mas —
Pasul sprinten îl purta spre
Turnul cu bătrînul ceas,
Care ale vremii aspre
Mîngîieri le-nfruntă încă;
Prins de o mirare-adîncă,
Băieţaşul a-nlemnit;
A uitat că-i tare zornic:
Ceasul seamănă leit
Cu . . .
          Ei da, cu Craiul Ornic!
Ba mai mult:
                    parcă-i zîmbeşte,
Parcă mişcă-ncet din limbi,
Îndemnîndu-l:
                    — Hai, grăbeşte !
Ai să-ntîrzii de te plimbi —
Şi-apoi ştii ce te aşteaptă.

Îl salută-atunci băiatul
(Respectînd nu rangul
                              — sfatul,

Vîrsta, judecata dreaptă)
Şi porneşte iar spre şcoală,
Cu un pas şi mai zorit.

În lumina cea domoală-a
Dimineţii aurii,
Cătinel s-a mistuit . . .

Să-i urăm „drum bun“, copii!

AU MAI APĂRUT:

EUGEN FRUNZĂ:
Cîte două cuvinte de ţinut minte

STELIAN FILIP:
Fabule dintr-un degetar

GEORGE ALBOI:
Joc în patru

IORDAN CHIMET:
Cîte-o gîză, cîte-o floare

* * *
Ieşi, papucule, de sub pat!

GHEORGHE TOMOZEI:
Toamnă cu iepuri

ADRIAN PĂUNESCU şi CONSTANŢA BUZEA:
Aventurile extraordinare ale lui Hap şi Pap

GHENCEANU VASILE:
Cartea literelor mari

EUGEN JIANU:
Prin fîneaţă, prin verdeaţă

VICTOR TULBURE:
Dicţionar cu poezii pentru cei mai buni copii

COLIN VLADIMIR:
Mustăţile fără pereche

IOAN ION DIACONU:
Cercelul Domniţei

Lector: IOANA RICUS
Tehnoredactor: ŞTEFANIA MIHAI

Apărut 1970. Comanda nr. 9476. Hîrtie ofset A de 100 g/m²
700×1000/16. Coli de tipar 4,5.

Tiparul executat sub comanda nr. 209 la Întreprinderea poligrafică Crişana

Lei 4,25

EDITURA ION CREANGĂ